

יד מהרש"א
מסכת כתובות
פרק אלמנה ניזונת
חלק א'
צה: – צז:

April 23, 2009

© Yechezkel Folger 2011

מפתח

דף צה:	3
תד"ה אלמנה ותד"ה ניזונת תנן	3
תד"ה ואין חייבין ובא"ד כגון דליכא	10
תד"ה ניזונת תנן	13
דף צו:	14
תוספות ד"ה תא שמע	14
תד"ה אלמנה	15
דף צו:	17
רש"י ד"ה ור' יוסי	17
תד"ה נכסי בחזקת יתמי ובא"ד ולא דמי	25
דף צז:	31
תד"ה או דלמא	31
תד"ה וסמך לי' ותד"ה מאי סמך	32
דף צז:	36
סוגיא דמגורשת ואינה מגורשת	36
תד"ה בבתולי' ובא"ד דהא בקנס ובא"ד ונראה לי	46
תוספות ד"ה בתולה שלימה ובא"ד ואמרינן	52

דף צה:

תד"ה אלמנה ותד"ה ניזונת תנן

תוס' בד"ה אלמנה כו' מעשה ידיה שלהן גרסינן בלא וי"ו דאי כו' ניזונת כו' עכ"ל דלא ניחא להו למימר דאה"נ דהא נמי קמיבעיא ליה אי גרסינן ומעשה ידיה בוי"ו או לא דא"כ ה"ל לתלמודא לפרושי הכי וק"ל:

בד"ה ניזונת תנן כו' הא לא מיבעיא כו' ולענין הלכתא כמאן דהא כו' עכ"ל ר"ל דרב ושמואל פליגי כבר בהא הלכתא כמאן ודוחק לומר דמבעיא ליה הלכתא כמאן כרב או כשמואל משום דהשתא ה"ל מחלוקת דאנשי יהודה ואנשי גליל בפ' נערה וסתם הכא במתניתין אי כאנשי גליל אי כאנשי יהודה ומחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם דמ"מ לא ה"ל למנקט במלתיה אלא רב ושמואל כיון דפליגי כבר בהלכתא ועוד דבכמה דוכתין פליגי אמוראי בגירסות דמתני' בכה"ג וא"כ ליכא הכרע במתני' ולא ה"ל למיבעי אלא סתם מאי הוה עלה אי כרב אי כשמואל ודו"ק:

- 1) דף נב: at משנה
a) אנשי גליל
 - i) אלמנה to an מזונות must give יתומים
 - ii) כתובה her תובע is or remarries "until she continues" חיוב This "כל ימי מיגר אלמנותה" continues חיוב
- b) אנשי יהודה
 - i) Even during ימי מיגר אלמנותה
 - ii) כתובה her תובע once they've offered to pay her מזונות to an אלמנה needn't give יתומים
- 2) רש"י
 - a) תקנו מזונות תחת מעשה ידי' her מעשה ידי' אנשי גליל For
 - b) It follows that
 - i) For ימי מיגר אלמנותה her מעשה ידי' אנשי גליל belong to יתמי
 - ii) But for יתומים offer to pay her מעשה ידי' אנשי יהודה are her own once
- 3) משנה
 - a) "אלמנה ניזונת מנכסי יתומים מעשה ידי' שלהן"
- 4) רש"י of the גמרא as explained by איבעיא
 - a) Is גרסא the correct ניזונת in the משנה
 - i) So that the משנה follows אנשי גליל and teaches two דינים
(1) כל ימי מיגר אלמנותה for אלמנה to an מזונות must give יתומים
(2) כל ימי מיגר אלמנותה for מעשה ידי' יתומים own

- b) Or is הניזונת the correct גרסא
- i) So that the משנה follows אנשי יהודה and teaches only one דין:
- (1) own the מעשה ידי' only of an אלמנה to whom there is still a חיוב to give מזונות
- (2) Meaning they own the מעשה ידי' of an אלמנה only if they haven't offered to pay her כתובה
- c) It follows that the point of the איבעיא is whether our משנה agrees with אנשי יהודה or אנשי גליל
- 5) ד"ה מזונות תנן at תוספות
- a) רש"י שיטה of קשיא
- i) A משנה in נערה פרק נערה already sets out the מחלוקת of אנשי גליל and אנשי יהודה
- ii) Why is it relevant whether our משנה follows אנשי גליל or אנשי יהודה
- 6) מהרש"א
- a) תוספות on קשיא
- i) It's relevant whether our משנה follows אנשי גליל or אנשי יהודה
- ii) Since
- (1) the משנה in נערה sets out the מחלוקת
- (2) while our משנה is a סתם משנה
- iii) And
- (1) by deciding the correct גרסא in our סתם משנה
- (2) we can base the הלכה on the כלל that "סתם הלכה כסתם"
- b) First תירוץ
- i) תוספות asks that
- (1) disagree in נערה פרק whether the הלכה is אנשי גליל or אנשי יהודה
- (2) So
- (a) instead of asking whether
- (i) based on סתם כך מחלוקת ואחר כך
- (ii) our משנה supports אנשי גליל or אנשי יהודה
- (b) The גמרא should have asked whether
- (i) based on סתם כך מחלוקת ואחר כך
- (ii) the גרסא in our משנה supports רב or supports שמואל
- c) Second תירוץ
- i) תוספות asks that

- (1) We can't decide the הלכה from the גרסא in our משנה because רב ושמואל can disagree on the correct גרסא
- (2) So the גמרא should have asked simply
- (a) מאי הוי עלה דרב ושמואל
- (b) Without adding that the דין depends on the גרסא in our משנה
- 7) תוספות of תירוץ - part 1
- a) Unlike the שיטה of רש"י
- i) If the correct גרסא in the משנה is הניזונת the משנה can apply to both אנשי גליל and אנשי יהודה
- ii) The איבעיא isn't whether the משנה agrees with אנשי גליל or אנשי יהודה
- 8) תוספות of תירוץ - part 2
- a) Instead here are the צדדים of the איבעיא
- i) First צד
- (1) Do אנשי יהודה say that מעשה ידי' שלהן so long as יתומים haven't offered to pay the כתובה of the אלמנה – the same as the שיטה of רש"י
- ii) Second צד
- (1) Or do אנשי יהודה say that
- (a) Since יתומים can at any time offer to pay the כתובה of the אלמנה and become פטור from having to give her מזונות
- (b) מעשה ידי' are לעצמה even before they offer to pay her כתובה
- 9) תוספות of תירוץ - part 3
- a) If in the משנה the correct גרסא is אלמנה הניזונת it must be that the first צד of the איבעיא is correct
- b) If in the משנה the correct גרסא is אלמנה ניזונת it must be that the second צד of the איבעיא is correct
- c) Here's why
- i) If the משנה says אלמנה הניזונת
- (1) The משנה means that מעשה ידי' שלהן **so long** as she's ניזונת
- (2) the משנה applies to both
- (a) אנשי גליל
- (i) Who say the אלמנה has מזונות for אלמנותה
- (ii) So מעשה ידי' שלהן for אלמנותה
- (b) And – for the first צד of the איבעיא – also to אנשי יהודה
- (i) Who say the אלמנה has מזונות so long as the יתומים haven't offered to pay her כתובה

(ii) And מעשה ידי' שלהן during this time

ii) But if the משנה says אלמנה ניזונת

(1) The משנה means that the אלמנה is אלמנותה for כל ימי מיגר אלמנותה regardless of whether the תומים offer to pay her כתובה

(2) Which proves that the משנה says its דין only for אנשי גליל and not for אנשי יהודה

(3) And we assume that the משנה doesn't say its דין for אנשי יהודה is that

(a) The second צד of the איבעיא is correct and

(b) מעשה ידי' aren't שלהן even if יתמי haven't offered to pay her כתובה

10) ד"ה אלמנה at תוספות

a) It must be that in the משנה the correct גרסא isn't שלהן ידי' מעשה with a ו"ו before מעשה

b) Because

i) If there's a ו"ו before מעשה

(1) it must be that the משנה says ניזונת and applies only to אנשי גליל

(a) since then

(i) "אלמנה ניזונת" teaches that she's ניזונת so long as she's an אלמנה namely כל ימי מיגר אלמנותה

(ii) while "ומעשה ידי' שלהן" teaches a second דין that שלהן ידי' מעשה

(2) But if the correct גרסא is "אלמנה הניזונת" then "אלמנה הניזונת" standing alone doesn't teach anything

ii) While without the ו"ו

(1) the משנה can apply to אנשי יהודה for the first צד of the איבעיא

(2) because the words "אלמנה הניזונת מעשה ידי' שלהן" together limit מעשה ידי' ניזונת to the times when she's שלהן

11) מהרש"א

a) תוספות on קשיא

i) Maybe the איבעיא is whether

(1) מעשה ידי' is the correct גרסא so that the משנה can say הניזונת and apply also to אנשי יהודה

(2) or מעשה ידי' is correct and the משנה must say ניזונת and apply only to אנשי גליל

b) תירוצ

i) If so the גמרא would have mentioned that the correct גרסא in מעשה ידי' is the איבעיא of the גמרא

12) סוגיא of המשך to the הקדמה

a) First כלל

i) מזונות אשתו חייב בעל is

ii) חיוב from this פוטר בעל can be himself from this

b) Second כלל

i) אלמנת אביהן of מזונות חייב are יתמי בעל

c) Third כלל

i) Since אנשי גליל say that there is no way that יתמי בעל can be פוטר themselves from their חיוב to pay מזונות

ii) יתומים are similar to בעל since he too can't be פוטר himself from paying מזונות אשתו

d) Fourth כלל

i) Since אנשי יהודה say that יתומים can become פטור from the חיוב of מזונות to an אלמנה by offering to pay her כתובה

ii) יתומים differ from בעל who can't be פוטר himself from this חיוב

e) Fifth כלל

i) תקנו מזונות תחת מעשה ידי

f) Sixth כלל

i) אשתו of מציאות בעל owns

g) Seventh כלל

i) Since we've established for אנשי גליל that יתומים are similar to בעל

ii) We assume that

(1) שלהן is מציאת אלמנה so that מציאתה

(2) מעשה ידי שלהן is no more of a רבותא than to say שלהן מציאתה

h) Eighth כלל

i) Since we've established for אנשי יהודה that יתומים aren't similar to בעל

ii) It's possible that

(1) מעשה ידי are שלהן even while מציאתה לעצמה before the יתומים have offered to pay her כתובה

(2) Because

(a) For a reason not essential here

(b) It's more מסתבר that מעשה ידי are שלהן than that מציאתה שלהן

13) תא שמע

a) אלמנה מציאתה לעצמה says that שמואל

- b) now
- i) If the משנה says הניזונת
- (1) Which we've established proves that
 - (a) The first צד of the איבעיא is correct
 - (b) And that אנשי יהודה say that מעשה ידי' שלהן until יתמי offer to pay her כתובה
- ii) then
- (1) the מימרא of שמואל can apply to אנשי יהודה
 - (2) because we've established that אנשי יהודה can say לעצמה even when מעשה ידי' שלהן
- iii) but if the משנה says ניזונת
- (1) Which we've established proves that אנשי יהודה say that מעשה ידי' are always לעצמה
 - (2) then
 - (a) שמואל can say his מימרא neither for אנשי גליל nor for אנשי יהודה
 - (3) Here's why
 - (a) אנשי גליל can't say his מימרא
 - (i) since for אנשי גליל we've established that מציאתה שלהן
 - (b) nor can שמואל say his מימרא for אנשי יהודה
 - (i) Because if so שמואל should have taught the greater חידוש that מעשה ידי' לעצמה
- c) So we've proved that
- i) the משנה says הניזונת
 - ii) אנשי יהודה follow the first צד and say מעשה ידי' שלהן so long as יתומים haven't offered to pay her כתובה
 - iii) And שמואל adds for אנשי יהודה that מציאתה are לעצמה
- 14) מהרש"א
- a) קשיא
- i) even if שמואל hadn't said his מימרא we would have proved that
 - (1) the משנה says הניזונת
 - (2) אנשי יהודה follow the first צד and say that מעשה ידי' שלהן so long as יתומים haven't offered to pay her כתובה
 - (3) אנשי יהודה say מציאתה לעצמה
- b) Because

- i) If the correct גרסא in the משנה is גזירות and the משנה applies only to אנשי גליל
- ii) Because אנשי יהודה follow the second צד
- iii) Then
 - (1) since we've established for אנשי גליל that מציאתה שלהן
 - (2) the משנה itself should have taught
 - (a) the greater רבותא that מציאתה שלהן
 - (b) instead of the lesser רבותא that מעשה ידי' שלהן
- iv) but if the correct גרסא in the משנה is הגזירות and the משנה applies also to אנשי יהודה because אנשי יהודה follow the first צד
 - (1) this wouldn't have been a קשיא because
 - (a) we'd have explained that the משנה can't teach מציאתה שלהן
 - (b) since this wouldn't fit for אנשי יהודה who say מציאתה לעצמה
- c) תירוץ
 - i) We established earlier that for אנשי גליל it's no more רבותא that מציאתה שלהן than that מעשה ידי' שלהן

תד"ה ואין חייבין ובא"ד כגון דליכא

בד"ה ואין חייבין כו' מיהו תימה הא דלא קתני ואין חייבין בפירקונה כו' עכ"ל משום דהנך תלתא מילי בהדדי מתנייא בברייתא בפ' נערה תקנו מזונות תחת מעשה ידיה ופרקונה תחת פירות וקבורתה תחת כתובתה וכיון דלפי תירוצם קבורתה דתני הכא היינו משום דלא שמעינן לה בשום משנה שהיא תחת כתובתה ומזונות תחת מעשה ידיה נמי שמעינן לה שפיר הכא לישמעין נמי הך מלתא דאין חייבין בפרקונה דלא שמעינן לה בשום משנה דפרקונה הוא תחת פירות וכיון דאין ליתומים פירות שלה אין חייבים בפרקונה וק"ל:

בא"ד כגון דליכא אלא מטלטלי אין חייבין כו' עכ"ל ויורשי כתובתה דחייבין בקבורתה היינו דהו' ירתין כתובתה אי הוה מקרקעי אף על גב דהשתא במטלטלי לא ירתי מידי חייבין בקבורתה וכן מפורש בפסקי תוס' ע"ש:

- 1) פרק נערה in ברייתא
 - a) תקנו מזונות תחת מעשה ידי'
 - b) תקנו פירקונה תחת פירות נכסי מלוג
 - c) תקנו קבורתה תחת כתובתה
- 2) הקדמה
 - a) תקנו קבורתה תחת כתובתה means that
 - i) if
 - (1) because the אשה died before him didn't pay בעל (1)
 - (2) He's חייב בקבורתה
 - ii) If
 - (1) אשה dies before the בעל (1) the
 - (2) then
 - (a) יורשי need to pay her כתובה to her while she is alive or to יתמי הבעל (a) if she has died
 - (b) חייב בקבורתה aren't יתמי הבעל (b)
 - (c) קבורה for her חייב are יורשים her own and instead (c)
- 3) here also says משנה
 - a) אלמנה of an כתובה need to pay the יתמי הבעל if (a)
 - b) then
 - i) חייב בקבורתה aren't יתמי הבעל (i)
 - ii) קבורה for her חייב are כתובה her יורשי who are יתמי her own and instead (ii)
- 4) מהרש"א as explained by תוספות

- a) קשיא
- i) What does the משנה add to what we already know from the ברייתא about קבורתה
- b) תירוץ
- i) The משנה adds nothing to the ברייתא on קבורתה
- ii) It repeats the דין of the ברייתא only because the דין isn't mentioned in any other משנה
- iii) And
- (1) it's for the same reason that the משנה teaches the חיובים of בעל יתמי for מזוני
- (2) even though these דינים are also set out in the ברייתא
- c) קשיא
- i) Once the משנה says that יתמי הבעל aren't חייב for her קבורה
- ii) Why does the משנה need to add that יורשי האשה who are יורש her כתובה are חייב בקבורתה
- iii) After all
- (1) It's a פשטות that her own יתומים are חייב for her קבורה
- (2) Because who else will be קובר the אלמנה
- d) תירוץ
- i) The משנה needs to teach that יתמי האשה are חייב בקבורתה
- (1) even where בעל left only מטלטלי so that יתמי האשה in the end aren't יורש כתובתה
- (2) And we might have thought that this counts as if יורשי הבעל were יורש her כתובה so that יורשי הבעל are יורש בקבורתה
- 5) בא"ד כגון דליכא מהרש"א
- a) קשיא
- i) If בעל left no קרקע so her יורשים aren't גובה anything for her כתובה
- ii) Why does the משנה refer to her יורשים as יורשי כתובתה
- b) תירוץ
- i) Since יורשי are גובה כתובתה where there is קרקע for her כתובה
- ii) They count as יורשי כתובתה even where there is no קרקע and there is nothing to be גובה for her כתובה
- 6) מהרש"א of תוספות המשך
- a) הקדמה
- i) We've said that our משנה needs to set out the דינים on the חיובים of בעל יתמי that are set out in the ברייתא in פרק נערה but aren't set out in other משניות

- ii) And we've established that the משנה here teaches the first two of these דינים for תקנו קבורתה תחת כתובתה and תקנו מזונות תחת מעשה ידי' –the דינים for יתמי הבעל
- b) קשיא
- i) The final דין in the ברייתא for בעל יתמי בעל on תקנו פרקונה תחת פירות נכסי מלוג of her פירות
 - (1) Namely that they're not חייב בפרקונה because they don't have rights to
 - (2) also isn't set out in any משנה
 - ii) Why doesn't our משנה also teach that דין

תד"ה ניזונת תנן

בד"ה ניזונת תנן כו' הא לא מיבעיא כו' ולענין הלכתא כמאן דהא כו' עכ"ל ר"ל דרב ושמואל פליגי כבר בהא הלכתא כמאן ודוחק לומר דמבעיא ליה הלכתא כמאן כרב או כשמואל משום דהשתא ה"ל מחלוקת דאנשי יהודה ואנשי גליל בפ' נערה וסתם הכא במתניתין אי כאנשי גליל אי כאנשי יהודה ומחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם דמ"מ לא ה"ל למנקט במלתיה אלא רב ושמואל כיון דפליגי כבר בהלכתא ועוד דבכמה דוכתין פליגי אמוראי בגירסות דמתני' בכה"ג וא"כ ליכא הכרע במתני' ולא ה"ל למיבעי אלא סתם מאי הוה עלה אי כרב אי כשמואל ודו"ק:

See ד"ה אלמנה at תוספות

דף צו.

תוספות ד"ה תא שמע

דף צה: at תד"ה אלמנה See

תד"ה אלמנה

1) גמרא

a) מטלטלים only from מקרקעי and not from כתובה her גובה is אלמנה

b) But

i) מזונות for תופס מטלטלין if she's

ii) לא מפקינן מינה

c) רבינא

i) כתובה for תופס מטלטלין If she's

ii) מפקינן מינה

d) מר בר רב אשי

i) מזוני as well as to כתובה "לא מפקינן מינה"

ii) Because there's no reason to treat them differently

e) ר' יצחק

i) רבינא agrees with רבא that

(1) we do treat כתובה differently than מזונות

(2) and for כתובה we are מפקינן מינה

2) תוספות

a) קשיא

i) מזוני for כתובה is different than רבינא say that why in fact does

3) מהרש"א

a) קשיא

i) קשיא already asked מר בר רב אשי

ii) קשיא by its תוספות add What does

b) תירוץ

i) גמרא assumes that מר בר רב אשי meant his מימרא as a שאלה and not as an אתקפתא to רבינא

ii) Here's proof

(1) If מר בר רב אשי meant his statement as an actual אתקפתא

(2) Then

(a) רבינא agrees with רבא Instead of saying that

(b) רב יצחק should have said that the אתקפתא of מר בר רב אשי is a קשיא to רבינא

iii) אתקפתא an מר בר רב אשי of מימרא the fact isn't then asks why in תוספות (iii)

דף צו:

רש"י ד"ה ור' יוסי

[דף צו עמוד ב] בפרש"י בד"ה ור"י סבר נכסי בחזקת אלמנה כו' שאם יכלו כל נכסי היתומים כו' עכ"ל ר"ל לגבי יתומים אם לא יכלו הרי היא נאמנת לומר שלא נתנו לה כלום במזונות או שמכרה למזונות ועדיין לא קבלה כתובתה וכשיכלו כל נכסי יתומים ליכא נפקותא גבי יתומים אלא לגבי לקוחות שתוכל לומר כל מה שמכרה אינו רק למזונות ותחזור ותטרוף מהלקוחות בכתובתה אבל לקמן דמסיק דלרבי יוסי נמי נכסי בחזקת יתמי קיימי הוצרך לפרש לגבי יתומים אם לא יכלו הנכסים תוכל להעמיד עדים על הנמכר למזונות ולגבי לקוחות לא תודיע מה שמכרה דאם תודיע יהיו גם הם נאמנים לומר לכתובה מכרה כיון דנכסי בחזקת יתמי קיימי וע"פ הדברים האלה יתיישב במה שכתבו התוס' וגם לפירוש הקונטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות כו' ולא פירשו כן בפשיטות למאי דמסיק דר' יוסי נמי סבר דנכסי בחזקת יתמי קיימי והא דכחה יפה היינו לגבי לקוחות דאין זה אונאה כו' דודאי לקמן כיון דהלקוחות לא ידעו במכירה כלל דודאי דאינהו אפסידו אנפשייהו שקנו קרקעות שנשתעבדו לכתובת אשה אבל הכא לפ"ה שידעו לקוחות במכירתה לכתובה לא שייך דאפסידו אנפשייהו ואפ"ה קאמרי דליכא אונאה דה"ל ללקוחות לאסוקי אדעתיהו שתוכל לומר למזונות מכרתי ויש מקשים לפרש"י דפירש הכא לר' יוסי דהסתם יפה לה מפני לקוחות ומשום דנכסים בחזקת האלמנה ה"נ איכא לפרושי לר' יהודה בשיכלו נכסי דיתמי דהמפורש משום מזוני יפה לה לגבי לקוחות שלא יאמרו שמכרה הכל לכתובתה ויהיו נאמנים כיון דהנכסים בחזקת יתמי קיימי לר' יהודה ויש ליישב שהוצרך לפרש כן לפי המסקנא דר' יוסי נמי סבר דנכסי בחזקת יתמי קיימי והסתם יפה לה משום לקוחות ע"כ דליכא לפרושי לר' יהודה דמפורש יפה לה משום לקוחות דא"כ ה"ל סברתם הפוכה ודו"ק היטב:

1) הקדמה

a) First כלל

i) If כלו קרקע דיתמי

(1) An אלמנה can be גובה her כתובה and only from מזוני

b) Second כלל

i) If כלו קרקע דיתמי

(1) An אלמנה can be גובה her כתובה from לקוחות

c) Third כלל

i) Even if כלו קרקע דיתמי

ii) An אלמנה can't be גובה her מזוני from לקוחות

d) Fourth כלל

i) "לקוחות" in this סוגיא means

(1) persons who bought מרקעי from יתמי

- (2) after the אלמנה sold נכסי יתמי towards her כתובה or מזוני
- ii) see רש"י at תוספות יוסי ד"ה ור' יוסי and compare with רש"י
- e) Fifth כלל
- i) "נכסי בחזקת יתמי קיימי" ר' יהודה says that
- ii) "נכסי בחזקת אלמנה קיימי" ר' יוסי of שיטה א'
- iii) "נכסי בחזקת יתמי קיימי" ר' יהודה that ר' יוסי agrees with שיטת אי נמי
- f) Sixth כלל
- i) If יתומים say "נתננו למזונת" and the אלמנה says "לא נטלתי"
- ii) Then
- (1) For ר' יוסי of שיטה א' that "נכסי בחזקת אלמנה קיימי"
- (a) The אלמנה is נאמנת
- (2) For ר' יהודה and ר' יוסי of שיטה א' that "נכסי בחזקת יתמי קיימי"
- (a) The יתמי are נאמנים
- g) Seventh כלל
- i) אלמנה of the כתובה they already paid the נאמנים aren't יתומים to say that
- h) Eighth כלל
- i) If
- (1) an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה
- (2) and she sells another שדה of יתמי towards her מזוני
- ii) And she's not מפרש that she sold one שדה for כתובה and the other for מזוני
- iii) Then
- (1) If נכסי בחזקת יתמי קיימי
- (a) יתומים and לקוחות are נאמנים if they claim that the אלמנה sold both שדות for כתובה
- (2) If נכסי בחזקת אלמנה קיימי
- (a) אלמנה is נאמנת if she claims that she sold both שדות for מזוני
- i) Ninth כלל
- i) If an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה and she sells another שדה of יתמי towards her מזוני
- ii) And she's not מפרש that she sold one שדה for כתובה and the other for מזוני
- (1) יוסי דר' א' שיטה assumes that the לקוחות know about these sales from the start
- (2) יוסי of שיטת אי נמי says it's possible that the לקוחות to this day don't know about these sales

- j) Tenth כלל
- i) If an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה and she sells another שדה of מזוני towards her
 - ii) and she is מפרש that the sales were for כתובה or מזוני
 - iii) All שיטות agree that the לקוחות know about these sales from the start
- k) Eleventh כלל
- i) The גמרא assumes that
 - (1) If an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה and she sells another שדה of מזוני towards her
 - (2) Then
 - (a) neither שדה is alone enough to pay for her כתובה in full or for her מזוני in full
 - (b) so a יתר of כתובה and a יתר of מזוני are still unpaid
 - (c) but the שדות together are enough to pay either her כתובה or her מזונות
- 2) ברייתא
- a) If an אלמנה sells one שדה of יתמי towards her כתובה and she sells another שדה of מזוני towards her
 - b) Then
 - i) ר' יהודה says
 - (1) It's to her advantage to be מפרש that she sold one שדה for her כתובה and the other for מזוני
 - ii) ר' יוסי says
 - (1) It's to her advantage to sell סתם and not to be מפרש that she sold one שדה for her כתובה and the other for מזוני
- 3) גמרא
- a) Presumably ר' יהודה and ר' יוסי are מחולק because
 - i) ר' יהודה says יתמי קיימי נכסי בחזקת יתמי and that's why it's better for her to be מפרש
 - ii) ר' יוסי says אלמנה קיימי נכסי בחזקת אלמנה and that's why it's better for her not to be מפרש
 - b) אי נמי
 - i) We can understand the שיטה of ר' יוסי even if he says יתמי קיימי נכסי בחזקת יתמי
- 4) נכסי בחזקת יתמי קיימי ר' יהודה for ביאור – רש"י
- a) If לא כלו נכסי יתמי and she wasn't מפרש that she sold one שדה for מזוני
 - b) she's not גובה anything at all
 - i) Because יתמי are נאמנים to say

- (1) You sold both שדות for your כתובה
- (2) so your כתובה was already paid in full
- (3) And we're נאמנים that we paid you separately for your מזוני in full
- c) But if יתמי and she was מפרש that she sold one שדה for מזוני
 - i) Her פירוש makes it clear that her יתר כתובה wasn't paid
 - ii) And
 - (1) although she's not גובה the יתר מזוני because יתמי are נאמנים to say נתנו for מזוני
 - (2) She's at least גובה the יתר כתובה
- d) It follows that it's to her advantage to be מפרש

לא כלו נכסי דיתמי		
במפורש	בסתם	
גביא יתר כתובתה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי

- 5) נכסי בחזקת אלמנה קיימי שיטה א' דר' יוסי for ביאור – רש"י
 - a) If יתמי and she wasn't מפרש she's גובה in full
 - i) Because she's נאמנת to say to יתמי
 - (1) I sold one שדה for כתובה and the other for מזוני
 - (2) Nor did you separately pay me יתר כתובה and יתר מזוני
 - (3) So you owe me both יתר כתובה and יתר מזוני
 - b) If יתמי and she was מפרש
 - i) Then
 - (1) we don't even have to rely on her נאמנות to decide that she sold one שדה for כתובה and the other for מזוני
 - (2) and it's a כל שכן that she's גובה in full
 - c) It follows that
 - i) where יתמי לא כלו נכסי יתמי
 - ii) for יוסי אלמנה it makes no difference whether the אלמנה is מפרש

לא כלו נכסי דיתמי		
במפורש	בסתם	
גביא יתר כתובתה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי
גביא הכל	גביא הכל	ר' יוסי בחזקת אלמנה

- d) But
 - i) Where יתמי לא כלו נכסי יתמי it does make a difference whether she's מפרש
 - ii) Here's why
 - (1) If she was מפרש
 - (a) It's clear that she was already גובה part of her כתובה

(b) So she'll only be able to be גובה from לקוחות her כתובה

(2) Note that

(a) she won't be able to be גובה her מזוני

(b) because לקוחות aren't responsible for מזוני

iii) While if she wasn't מפרש

(1) she'll be גובה her "כתובה" in full

(2) because

(a) although

(i) we assume for this שיטה that

(ii) לקוחות know about her prior sales even when she's not מפרש

(b) still

(i) She has נאמנות to say that she sold both שדות for מזוני

כלו נכסי דיתמי		לא כלו נכסי דיתמי		
לקוחות במפורש	לקוחות בסתם	יתמי במפורש	יתמי בסתם	
		גביא יתר כתובתה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי
גביא יתר כתובתה	גביא הכל דאומרת דמכרה הכל למזוני	גביא הכל	גביא הכל	ר' יוסי בחזקת אלמנה

6) נכסי בחזקת יתמי קיימי שיטת אי נמי לר' יוסי for ביאור – רש"י

a) We established for ר' יהודה that

i) Because נכסי בחזקת יתמי קיימי

ii) If גובה she's מפרש she wasn't and לא כלו נכסי יתמי

iii) Since יתמי are נאמנים to say

(1) “you sold both שדות for your כתובה

(2) And we separately paid your מזונות”

b) ר' יוסי disagrees שיטת אי נמי for ר' יוסי

i) Because

(1) If מפרש she wasn't and לא כלו נכסי יתמי

(2) She can still bring עדים to prove that she sold one שדה for מזונות

(3) So that she's still owed יתר כתובתה and can be גובה from יתמי

ii) If מפרש she was and לא כלו נכסי יתמי

(1) Then

(a) The same as we established for ר' יהודה

(b) of course she's גובה יתר כתובתה

c) It follows that for יתמי לא כלו נכסי יתמי it makes no difference whether or not she's מפרש

- d) But
- i) Where כלו נכסי יתמי it's an advantage to her not to be מפרש
 - ii) Here's why
- e) If she's not מפרש
- i) Even though ר' יוסי שיטה says יתמי קיימי for this
 - ii) So
 - (1) If לקוחות know about here prior sales
 - (2) she doesn't have נאמנות to say both sales were for מזונות
 - iii) Still
 - (1) Since she wasn't מפרש
 - (2) We assume for this שיטה that לקוחות don't know that she sold the two שדות
 - (3) So
 - (a) they wouldn't know to argue that she was גובה her כתובה at all
 - (b) and she'll be גובה from לקוחות what they think is payment for her entire כתובה
- f) While if she is מפרש
- i) She won't be able to hide her sale of the two שדות and that one שדה was sold for her כתובה
 - ii) So she'll be able to be גובה only יתר כתובתה

כלו נכסי דיתמי		לא כלו נכסי דיתמי		
לקוחות במפורש	לקוחות בסתם	יתמי במפורש	יתמי בסתם	
		גביא יתר כתובתה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי
גביא יתר כתובתה	גביא הכל דאומרת דמכרה הכל למזוני	גביא הכל	גביא הכל	ר' יוסי בחזקת אלמנה
גביא יתר כתובתה	גביא הכל דתעלים למכירות ולא ידעו למיטען דמכרה הכל לכתובתה ולכן לא גביא כלום	גביא יתר כתובתה	גביא יתר כתובתה	אי נמי דר' יוסי בחזקת יתמי

7) תוספות

- a) רש"י to קשיא
- i) הקדמה
 - (1) For the first שיטה of ר' יוסי that יתמי קיימי אלמנה בחזקת אלמנה
 - (2) How is it that
 - (a) she can be מאנה the לקוחות and be גובה her כתובה in full
 - (b) by lying and saying that she sold both שדות for מזונות
- b) תירוץ

- i) When the לקוחות first bought their קרקעות
 - ii) Even though this שיטה says the לקוחות then knew that she had already sold נכסי יתמי שדות
 - iii) They should have realized that
 - (1) the אשה might say that she sold the שדות for מזוני
 - (2) and that she'd have נאמנות because קיימי אלמנה בחזקת
 - iv) So
 - (1) By not leaving enough בני חרי for her to be כתובה her גובה
 - (2) אינהו דאפסידו אנפשייהו - they caused their own loss
- 8) מהרש"א – part 1
- a) קשיא
 - i) Why didn't תוספת ask this stronger קשיא:
 - ii) We established for the שיטה of נמי אי for ר' יוסי that
 - (1) It's possible that לקוחות don't know about the prior sales by the אלמנה
 - (2) And the אלמנה can decide not to disclose that she made these sales
 - iii) Now
 - (1) How can an אלמנה defraud לקוחות הבעל by hiding her prior sales
 - b) תירוצ'
 - i) הוה אמינא even in its תוספות knew that
 - (1) לקוחות are "אינהו דאפסידו אנפשייהו"
 - (2) Where
 - (a) According to the שיטה of נמי דר' יוסי
 - (b) The לקוחות are so negligent that they didn't even discover that the אלמנה had made prior sales
 - ii) that's why תוספות asks its קשיא only for נמי דר' יוסי
 - (1) Where לקוחות are at least aware that she sold the שדות
 - (2) And where תוספות in its אמינא הוה assumed that for these לקוחות we don't say אינהו דאפסידו אנפשייהו
 - iii) But תוספות in its תירוצ' decides that
 - (1) even where they did know about the sales
 - (2) still אינהו דאפסידו אנפשייהו by not being חושש that she might later say that she sold both שדות for מזוני
- 9) מהרש"א – part 2
- a) יש מקשין of קשיא

- i) To explain why for יהודה ר' who says יתמי קיימי it's an advantage to be מפרש
- ii) Why doesn't רש"י offer this explanation
- (1) It benefits אלמנה to be מפרש that she sold ב' שדה for מזונות
- (2) Because
- (a) if she's not מפרש
- (i) Where כלו נכסי יתמי the לקוחות could claim that she sold both שדות for her כתובה
- (b) While if she is מפרש she is at least גובה her כתובה

כלו נכסי דיתמי		לא כלו נכסי דיתמי		
לקוחות במפורש	לקוחות בסתם	יתמי במפורש	יתמי בסתם	
גביא יתר כתובה	לא גביא כלום דלקוחות יטענו דמכרה הכל לכתובתה	גביא יתר כתובתה	לא גביא כלום	ר' יהודה בחזקת יתמי
גביא יתר כתובתה	גביא הכל דאומרת דמכרה הכל למזוני	גביא הכל	גביא הכל	ר' יוסי בחזקת אלמנה
גביא יתר כתובתה	גביא הכל דתעלים למכירות ולא ידעו למיטען דמכרה הכל לכתובתה ולכן לא גביא כלום	גביא יתר כתובתה	גביא יתר כתובתה	אי נמי דר' יוסי בחזקת יתמי

b) תירוץ

- i) Under this explanation
- (1) where the אלמנה isn't מפרש
- (2) יהודה ר' and the נמי אי שיטה of ר' יוסי would disagree in the extreme "מקצה לקצה"
- (3) Namely
- (i) יהודה ר' would say she's גובה nothing
- (ii) While ר' יוסי would say she's גובה all
- ii) And this is a דוחק

תד"ה נכסי בחזקת יתמי ובא"ד ולא דמי

תוס' בד"ה נכסי בחזקת כו' ואם תאמר מאי טעמא דלא חשבינן נכסי בחזקת הבע"ח כו' עכ"ל ויש לדקדק בזה ומאי קושיא דאימא הכא במזונות אפילו שעברו מ"מ מעשה ב"ד הוא ואפילו למאן דלית ליה דר"י הכא מודה כו' כמ"ש התוספות לעיל משא"כ בחוב בע"פ ולפי מה שפירשו התוספות לקמן דלא שייך תנאי ב"ד במזונות שעברו כיון שהיתה יכולה לתבוע כל שעה תחלת מזונות הבאין כו' ניהא קצת ודו"ק:

בא"ד ולא דמי כו' אנו השבחנו ובעל חוב אמר כו' עכ"ל ראיתי שנדחקו בזה לפרש דקאי אמזונות דמבעיא לך אי נכסי בחזקת יתמי קיימי אבל היותר נראה דאמלוג בע"פ שכתבו לעיל קאי אף על גב דההוא דהמקבל בשטר איירי ולא דמי למלוג ע"פ היינו לענין דאין היתומים נאמנים לומר פרענו אבל לענין שבח דיתומים אמרו אנו השבחנו ובע"ח אמר אביכם השביח דליכא הוכחה בשטר יש לדמות למלוג ע"פ כיון דבמלוג ע"פ נימא דנכסי בחזקת יתמי קיימי לומר פרענו ה"נ נימא הכא דיתומים נאמנים לומר אנו השבחנו ותירצו כגון שהיתומים מודים כו' ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) The תנאי ב"ד to pay מזונות to an אלמנה is a חיוב
- b) ר' יוחנן says
 - i) הטוען אחר מעשה ב"ד פרעתי לא אמר כלום

2) Second הקדמה

- a) Even a מאן דאמר who disagrees with יוחנן
- b) Would agree that
 - i) a person isn't נאמן to say פרעתי for a תקנת חכמים
 - ii) if this נאמנות
 - (1) would destroy the תועלת that חכמים wanted with their תקנה
 - (2) and would raise this question: "אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם"

3) גמרא

- a) איבעיא
 - i) If חיוב מזונות פורע their יתומים say that they were
 - ii) Who must bring a ראיה
 - (1) do we say that נכסי בחזקת יתמי קיימי
 - (a) so the נאמנות אלמנה has no
 - (b) And needs to prove that לא פרעו
 - iii) Or do we say that
 - (1) נכסי בחזקת אלמנה קיימי

- (a) so the נאמנות יתומים have no
- (b) And need to prove that פרעו
- 4) ד"ה דר' יהודה סבר at תוספות and ד"ה יתומים אמרו at תוספות
- a) The מזונות דלהבא איבעיא doesn't apply to
- b) Because
- i) the תוקנת חכמים and מה הועילו certainly apply to מזונות דלהבא
- ii) And it's a פשיטות that יתומים have no נאמנות to say פרענו
- c) Instead the איבעיא applies only to מזונות לשעבר
- 5) שאלה
- a) What are the צדדים of the איבעיא for מזונות לשעבר
- 6) מהרש"א as explained by תשובה
- a) תד"ה ר' יהודה has a different מהלך while תד"ה יתומים has one מהלך
- 7) תד"ה יתומים according to מזונות לשעבר איבעיא of צדדים
- a) First צד
- i) הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום Despite
- ii) And despite חכמים בתקנתם מה הועילו חכמים
- iii) Still יתומים have נאמנות to say פרעתי as if נכסים were בחזקתן
- iv) Because the אלמנה has the ריעותא of שתקה למה
- b) Second צד
- i) The אלמנה has נאמנות as if נכסים were בחזקתה
- ii) Either because הטוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום
- iii) Or because חכמים בתקנתם מה הועילו חכמים
- iv) And we're not חושש for the ריעותא of שתקה למה
- 8) תד"ה ר' יהודה according to מזונות לשעבר איבעיא of צדדים
- a) הקדמה
- i) Even in a case where למה שתקה doesn't apply
- ii) The אלמנה has no נאמנות for מזונות לשעבר based on
- (1) הטוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום
- (2) Or מה הועילו חכמים בתקנתם חכמים
- iii) Because
- (1) מזונות לשעבר איבעיא don't apply to חכמים and תוקנת חכמים
- (2) Where the אלמנה can get מזונות by being תובע her להבא
- b) First צד

- i) The אלמנה has נאמנות and the נכסים count as בחזקתה
 - (1) Simply because she's a בעל חוב of the יתומים
 - ii) Note that יתומים have no טענה of "למה שתקה" if the אלמנה has נאמנות based on her being a בעל חוב
- c) Second צד
 - i) יתומים have נאמנות and the נכסים count as בחזקתן
 - ii) Because to be a בעל חוב isn't enough to have נאמנות
- 9) ד"ה נכסי בחזקת אלמנה at תוספות
 - a) הקדמה
 - i) יתומים are נאמנים to say that they were פורע a מלוה על פה of their father
 - b) קשיא
 - i) For the צד of the איבעיא that the אלמנה has נאמנות to say לא פרעו
 - ii) Why is it that יתומים for מלוה על פה don't have this נאמנות
- 10) מהרש"א
 - a) This isn't a קשיא for יתומים תד"ה
 - i) Because that תוספות says that the צד that says אלמנה has נאמנות
 - (1) derives the נאמנות from תנאי ב"ד and מה הועילו
 - (2) And says that we're not חייש for למה שתקה
 - ii) And it's a פשיטות that a בעל חוב of their father doesn't have this נאמנות
 - b) It's a קשיא only for יהודה סבר תד"ה ר'
 - i) For whom it's clear that she has no נאמנות based on תנאי ב"ד and כן
 - ii) And
 - (1) For the צד of the איבעיא that she has נאמנות
 - (2) her נאמנות derives simply from her being a בעל חוב
 - iii) So that she is no different than any other בעל חוב of their father
- 11) פרק המקבל in גמרא
 - a) a מלוה בשטר can be גובה any שבה made by אבי יתמי but not שבה made by יתמי
 - b) If
 - i) the מלוה claims that אבי יתמי was משביח the נכסים
 - ii) While יתמי claim אנו השבחנו
 - c) נאמנות and they have no להביא ראיה
- 12) תוספות
 - a) קשיא

- i) Why is the סוגיא in פרק המקבל different from "האי דהכא"
- 13) מהרש"א
- a) שאלה
- i) to what does תוספות refer when it says "האי דהכא"
- b) תשובה
- i) there are two possible מהלכים
- (1) first מהלך
- (a) By "האי דהכא" תוספות refers to the מזונות in our סוגיא
- (b) Where one צד of the איבעיא is that יתומים have נאמנות
- (2) second מהלך
- (a) "הכא" refers to the דין for על פה that תוספות mentioned earlier
- (b) Where the גמרא says outright that the יתמי have נאמנות to say פרענו because נכסי בחזקת יתמי קיימי
- c) The second מהלך is more מסתבר
- i) Presumably because
- (1) For מזונות there's only a צד of an איבעיא that יתומים are נאמנים
- (2) While for על פה we know outright that יתומים are נאמנים
- d) מהלך קשיא on the second
- i) The גמרא in המקבל deals with a מלוה בשטר
- ii) While the case where יתומים have נאמנות to say פרענו deals with a מלוה על פה
- e) תירוץ
- i) פרענו טענה of מלוה על פה only against a מלוה בשטר
- ii) there's no reason to assume that מלוה בשטר also has an advantage in deciding who was משביח the יתמי נכסי

תד"ה נשאת ובא"ד דנתקבלה בד"ה נשאת עליה כו' מדלא משכח עליה להביא ראיה אלא בניסת ש"מ דנתקבלה כו' עכ"ל דאל"כ לפלוג כולה בלא ניסת בין נתקבלה או תבעה כתובתה ללא נתקבלה ותבעה כתובתה ומה"ט נמי מוכח מהך ברייתא דאיירי אפילו במזונות שעברו דאל"כ לפלוג כולה בלא ניסת בין מזונות דלהבא ובין מזונות דעברו וק"ל:

בא"ד דנתקבלה כתובתה כו' אפילו במזונות שעברו עליהן להביא ראיה עכ"ל מלת אפילו אינו מדוקדק דמזונות דלהבא ליתנהו כלל בנתקבלה כתובתה ודו"ק:

1) הקדמה

a) An אלמנה has no right to מזונות if she is תובעת כתובתה or נתקבלה כתובתה or is ניסת

2) גמרא

a) ר' יוחנן by איבעיא

i) If

(1) מזונות say we already paid יתומים

(2) And אלמנה says she wasn't paid

ii) על מי להביא ראיה

b) מסקנא

i) So long as she's not ניסת

(1) that they paid the מזונות על היתומים להביא ראיה

ii) Once she's ניסת

(1) that she wasn't paid על אלמנה להביא ראיה

3) רש"י

a) קשיא

i) once she's ניסת she has no מזונות

ii) so of what use is her נאמנות

b) תירוץ

i) The מסקנא refers to מזונות לשעבר for the time before she was ניסת

4) תוספות

a) It follows that "אפילו" for מזונות לשעבר

i) ניסת so long as she wasn't על היתומים להביא ראיה

ii) And it doesn't matter that she was תובעת כתובתה or נתקבלה כתובתה

5) מהרש"א

a) The word "אפילו" in תוספות isn't מדוקדק

i) Because it implies that מזונות דלהבא מכ"ש

- ii) נתקבלה כתובתה or תובעת כתובתה even where על היתומים להביא רא'י
- b) And we've already established that
 - i) this isn't correct
 - ii) because once she's נתקבלה כתובתה or תובעת כתובתה she has no מזונות דלהבא

דף צז.

תד"ה או דלמא

[דף צז עמוד א] בד"ה או דלמא כו' נהי דאחריות דעלמא לא קביל עילויה אחריות כו' עכ"ל בגירסת גמרות שלפנינו ליתא הכי אלא נהי דאחריות דעלמא קביל עליה כו' אבל דברי התוספות כגירסת הרי"ף שם ועיין דברי הרא"ש שם בזה וק"ל:

תד"ה וסמך לי' ותד"ה מאי סמך

בד"ה וסמך לה כו' וא"ת מאי נפקא לה מינה בין מה שהיתה מוכרת כו' עכ"ל דודאי מדברי התנא מיהא שמעינן דשיירא אין לא שיירא לא דהיינו שלא תחזור ותטרוף אבל הך מלתא מצי לאשמועינן דא"נ שתגבה הכל במזונות שלא תחזור ותטרוף ומאי נפקא לאשה זו מינה שתגבה השאר לכתובה או למזונות כיון שלא תחזור ותטרוף וליכא לאקשויי ומאי קושיא ואימא דנפקא מינה לאשה זו דעצה טובה הוא לה שלא תגבה אותה למזונות אלא לכתובה משום דלא ליקרו לה רעבתנותא דלא שייך למימר הכי אלא גבי דלכתוב מפורש לכתובה מכרה יפה לה אבל הכא בלא כתיבה מפורש לא נפקא לה מינה מידי כיון שתוכל לומר הכל מכרתי לכתובה ודו"ק:

בד"ה מאי סמך כו' תקשי מהכא לרמי ב"ה כו' וי"ל דמ"ל רמי כו' עכ"ל ולולי דבריהם היה נראה ליישב בע"א דהתם דאפילו אחריות דנפשיה לא קביל היינו דאיהו גופיה לא טריף אלא בעל חובו דאתי מחמתיה לא קביל עליה אבל הכא איהי גופה שמכרה דלא תטרוף ודאי דקבילית עלה וק"ל:

1) First הקדמה

a) an אלמנה can sell קרקעות of יתומים to be גובה her מזונות and her כתובה

2) second הקדמה

a) If a בעל חוב of the father of the יתומים is later טורף the קרקעות from the לקוחות

i) The יתומים are חייב באחריות to the לקוחות

ii) the אלמנה is פטורה

3) third הקדמה

a) An אלמנה can be גובה her כתובה from לקוחות

b) But she can't be גובה her מזונות from לקוחות

4) גמרא

a) רב ששח to איבעיא

i) If an אלמנה sold דיתמי מקרקעי to לקוחות to be גובה her מזונות

ii) Can she herself afterwards be טורף the same מקרקעי from the לקוחות to be גובה her כתובה

iii) The נקודה of the איבעיא is

(1) Do we say that

(a) She can do so

(b) because she's פטורה מאחריות and isn't responsible for anyone including herself who is טורף from the לקוחות

(2) Or do we say that

(a) she can't do so

(b) because she's only פטורה if another person is טורף the נכסים

(c) but she does have אחריות דנפשה if she herself is טורף the נכסים

5) דף צב. at גמרא

a) The case

i) שמעון sold a שדה to ראובן

(1) אחריות didn't accept ראובן

ii) ראובן sold the same שדה back to שמעון

(1) But שמעון did accept אחריות

iii) ראובן was then טורף the שדה from ראובן בעל חוב דראובן

b) Now

i) ראובן claims that

(1) ראובן is חייב באחריות שמעון

(2) While שמעון is חייב באחריות ראובן isn't

ii) שמעון claims that

(1) ראובן is חייב באחריות against a חוב בעל of ראובן

c) רמי בר חמא

i) ראובן has no אחריות שמעון even against a חוב בעל of ראובן

d) רבא

i) בעל חוב himself פוטר from אחריות for his own חוב ראובן can't be

6) ד"ה או דלמא at תוספות

a) רבא to קשיא

i) Why in our סוגיא is there a צד to the איבעיא that the אלמנה doesn't accept אחריות even against herself

b) תירוץ

i) At דף צב. It's מסתבר that ראובן accepted אחריות against persons who loaned new money to him

ii) while the אלמנה in her prior sale to her לקוחות achieved only payment of a claim that she already had against תומים

7) ברייתא

a) מזונות her גובה to be נכסי יתמי can sell אלמנה

b) But

i) If she wants to be גובה her כתובה from these נכסים

ii) She needs to be שייר from the נכסים for her כתובה and not sell them for מזוני

- iii) Because
- (1) If she's not משייר and sells all the נכסים for מזוני
 - (2) she won't be able to be טורף the נכסים for her כתובה
- 8) גמרא
- a) רב ששת
 - i) The fact that she needs to be משייר נכסים to be גובה her כתובה
 - ii) proves that
 - (1) she does have אחריות דנפשה
 - (2) if she herself is טורף the נכסים for her כתובה from לקוחות to whom she sold מזונות for her נכסים
- 9) מהרש"א as explained by תד"ה וסמך לה
- a) קשיא
 - i) We'd have the same proof from the ברייתא if the ברייתא had said
 - (1) Once she's גובה the whole שדה for מזוני
 - (a) she can no longer be גובה for כתובה
 - (b) because she can't be טורף from לקוחות any נכסים she sold to them
 - (2) so why does the ברייתא suggest that the אלמנה be משייר
 - b) תירוץ
 - i) The ברייתא teaches the אשה to be משייר for her own benefit
 - c) קשיא
 - i) as far as concerns the benefit to the אשה
 - ii) what difference does it make to her on נכסי יתמי that are worth – say – 100 זוז
 - (1) whether she's גובה the entire 100 זוז for מזונות
 - (2) or whether she's גובה both מזונות and כתובה for a total of 100 זוז
 - (3) or
 - (a) given that an אלמנה can't be גובה any משועבדים
 - (b) whether she's גובה the entire 100 זוז for her כתובה
- 10) מהרש"א
- a) קשיא
 - i) We established at דף צו: that
 - (1) If an אלמנה sells one שדה to be גובה her כתובה and another שדה to be גובה her מזוני
 - (2) It's an עצה טובה for her to be מפרש that she sold only one שדה for מזוני

- (3) So that people not think that she sold both שדות for מזוני and is a רעבתנותא
- ii) So here too
- (1) Why doesn't תוספות explain that
- (a) It's better for her to be משייר קרקע for her כתובה instead of to sell the entire קרקע for מזוני
- (b) כי היכא דלא ליקרו לה רעבתנותא
- b) תירוץ
- i) דלא ליקרו לה רעבתנותא can explain why it's an עצה טובה to write a מפורש as proof of what she sold
- ii) But
- (1) our סוגיא doesn't deal with this עצה טובה and assumes that there is no כתיבה מפורש
- (2) and since there is no proof from a מפורש כתיבה
- (3) regardless of what she sells
- (a) she can maintain that she sold all לכתובה and wasn't a רעבתנותא
- (b) while people might say she sold all למזוני and is a רעבתנותא
- 11) תד"ה מאי סמך
- a) Return to the סוגיא of בר חמא that we discussed earlier
- i) Once רב ששת proves from the ברייתא that
- (1) even an חוב גובה a prior לקוחות to be נכסים אלמנה who sold
- (2) is still חייב באחריות for her own actions
- ii) How can בר חמא say at דף צב. that ראובן isn't באחריות even though he did get new money that he borrowed from the חוב בעל
- 12) מהרש"א
- a) תירוץ
- i) There
- (1) it's the בעל חוב of ראובן who is being טורף – not ראובן himself
- (2) And that's why בר חמא says that ראובן isn't באחריות
- ii) Here
- (1) the אלמנה who sold to her לקוחות is being טורף herself
- (2) And that's why רב ששת says that the אלמנה is באחריות

דף צז:

סוגיא דמגורשת ואינה מגורשת

[דף צז עמוד ב] בפרש"י בד"ה מגורשת ואינה מגורשת ולא לאשמועינן דלא כו' אלא אגב אורחיה שמעינן כו' אין לה מזונות מן היתומים כו' עכ"ל כ"ה בכל פרש"י שלפנינו וא"א להולמו דמהיכא תיסק אדעתין במת בעלה דה"ל אלמנה מן האירוסין שתהא לה מזונות וכי משום דכבר היא גם מספק מגורשת תהא עדיפא מאלמנה מן הארוסין דעלמא ועוד דמגורשת ואינה מגורשת בחיי בעלה דאמר ר' זירא דחייב במזונותיה ע"כ דהיינו בנשואה דבארוסה ודאי דאינו חייב במזונותיה וכדמוכח נמי כ"ז בפ' מי שאחזו דלא איירי ר' זירא אלא בנשואה וא"כ דומיא דהכי הכא במת בעלה דמגורשת ואינה מגורשת דאינו חייב במזונותיה אפילו בנשואה איירי וע"כ הנראה לי דיש כאן בפרש"י טעות וערבוב דברים וכצ"ל מגורשת ואינה מגורשת ולא לאשמועינן דלא תמכור כתובתה אלא בב"ד דהא מאלמנה מן הארוסין שמעינן לה כו' ור"ל כמ"ש במגורשת ואינה מגורשת היינו אפילו בנשואה ומן היתומים וקאמר דלא לאשמועינן דלא תמכור כו' דאי הוה פסיקא לן בעלמא דלית לה מזוני לא הוה איצטריך ליה לאשמועינן דלא תמכור דמאלמנה מן האירוסין שמעינן ליה לר"ש דלא תמכור משום דלית לה מזוני דליכא למימר דסד"א דהך דספק מגורשת בנשואה נפיש חן דידה דהך סברא אדחייה מדקתני נמי גרושה דלא תמכור אף על גב דנפיש חן דידה נמי לגבי אלמנה מן האירוסין ותו לא מידי ודו"ק:

תוס' בד"ה אלמנה כו' פירש ר"ח גרושה נפיש חן דידה דיש לה תוספת כו' א"נ יש לפרש כו' עכ"ל שני הפירושים לפי שיטתו ופירוש ר"ח בכ"מ דמשום חינא היינו שיהו הנשים נושאות חן בעיני בעליהן ודלא כפרש"י וק"ק לפירוש שני שכתבו התוס' דגרושה נפיש חן דידה שצריכה חן לפי שהיא בזויה כו' א"כ מהאי טעמא נימא דחן דידה נפיש אפילו מאלמנה מן הנשואין ובפרק השולח אינו משמע כן כמ"ש תוס' לעיל בפרק הכותב דגרושה לא בעיא חן כמו אלמנה ויש ליישב קצת כיון דהך סברא דהכא לא קאי וק"ל:

בד"ה לאתויי כו' ואיזו היא זו אלמנה מן הנשואין ומרבה מגורשת ואינה כו' עכ"ל הא דמרבה מגורשת ואינה מגורשת בחיי הבעל איירי ומלתא דר' זירא גופה מרבינן ממתני' דבמת מלתא דפשיטא דלית לה מזוני דמספק שמא מגורשת גמורה היא לא תוציא מן היתומים כמו שהקשו התוספות לפרש"י ועוד שכתבו דניזונית משום דאגידא ביה ובמת לא אגידא ביה וא"כ הוא לכאורה מה שכתבו ואיזו זו אלמנה מן הנשואין כו' זה אינו דהך דמגורשת ואינה מגורשת לא איירי ע"כ אלא בחיי הבעל ויש ליישב ושיעור דבריהם כן הוא דהא דקתני כל שאין לה מזונות לא תמכור ע"כ דלא מתוקמא אלא באלמנה מן האירוסין ואם כן מדיוקא דומיא דהכי הא יש לה מזונות תמכור היינו אלמנה מן הנשואין ולהא לא איצטריך ליה לרבות דהא תני ליה בריש מלתא דר"ש אלא דהאי דיוקא באם אינו ענין אתא לרבות מגורשת ואינה מגורשת בחיי בעל דהוא נמי חייב במזונות ודו"ק:

1) הקדמה

- a) כתובה all have a and אלמנה מן הנשואין and אלמנה מן האירוסין
- b) מזונות also has אלמנה מן הנשואין
- c) מזונות have no אלמנה מן האירוסין and גרושה
- 2) משנה
- a) תנא קמא
- i) נכסי יתמי by selling כתובה are גובה their אלמנה מן הנשואין and אלמנה מן האירוסין even שלא בב"ד
- ii) even נכסי יתמי by selling מזונות her גובה אלמנה מן הנשואין can be
- b) ר' שמעון of רישא
- i) שלא בב"ד can sell נישואין from אלמנה
- (1) מזוני for her
- (2) But not for her כתובה
- ii) because בב"ד only נכסי יתמי can sell אלמנה מן האירוסין
- (1) כתובה a only She has
- (2) And applies only for מזונות שלא בב"ד
- c) ר' שמעון of סיפא
- i) ר' שמעון of כלל
- (1) כל שאין לה מזונות לא תמכור אלא בב"ד
- ii) ר' שמעון for דין גרושה
- (1) גרושה לא תמכור אלא בב"ד
- 3) גמרא
- a) שאלה
- i) **מזוני** for אלמנה מוכרת שלא בב"ד I understand why
- (1) שלא תתענה Namely that
- ii) **כתובה** for שלא בב"ד אלמנה can also sell תנא קמא say
- b) according to one טעם in the גמרא תשובה
- i) because this מוכרת שלא בב"ד to be the כוח אשה we give an קמא says The
- gives her חינא
- (1) which according to רש"י means
- (a) by treating her favorably we encourage women to marry
- (2) and according to ר"ח means
- (a) אלמנות by treating her favorably we encourage men to marry

- ii) ר' שמעון disagrees because he says that חינא isn't reason to enough to let an אלמנה sell her בב"ד כתובה שלא
- c) קשיא
- i) we established that גרושה has no מזונות
- ii) and we also established that
- (1) כתובה שלא בב"ד מוכרת her אלמנה מן האירוסין can't be
- (2) Because an אשה can be בב"ד מוכרת שלא only for מזונות
- iii) so
- (1) why does ר' שמעון need to add in the משנה that
- (2) כתובה שלא בב"ד מוכרת her גרושה can't be
- d) תשובה
- i) אלמנה מן האירוסין needs more חן than גרושה
- (1) For רש"י because
- (a) are more discouraged if we treat a גרושה unfavorably than if we treat unfavorably an אלמנה מן האירוסין who didn't know טעם ביאה
- (2) For ר"ח
- (a) Men need greater encouragement
- (i) to marry a גרושה who is בזוי
- (ii) than to marry an אלמנה מן האירוסין
- ii) ר' שמעון teaches that
- (1) despite the extra חן that גרושה needs
- (2) there still isn't reason enough for her to be בב"ד מוכרת כתובה שלא
- 4) ד"ה אלמנה at מהרש"א
- a) הקדמה
- (1) In פרק השולח the גמרא says that אלמנה מן הנשואין needs more חן than גרושה
- (2) in short
- (a) since we established that גרושה needs more חן than האירוסין
- (b) the full סדר of חינא is

אלמנה מן הנשואין	הכי יותר
גרושה	פחות קצת
אלמנה מן האירוסין	הכי פחות

b) רבינו חננאל to קשיא

- i) A גרושה is בזוי even more than אלמנה מן הנשואין
- ii) so

- (1) according to חינא אשה בזויל who says an רבינו חננאל needs more
 (2) אלמנה מן הנשואין ought to need more חן than even גרושה

משמעות גמרא	קשיא דלר"ח משמע כזה		
אלמנה מן הנשואין	גרושה	הכי יותר	
גרושה	אלמנה מן הנשואין	פחות קצת	
אלמנה מן האירוסין	אלמנה מן האירוסין	הכי פחות	

- c) note that
- i) this isn't a רש"י קשיא to (1) because it's מסתבר that
- (a) to encourage women to marry
- (b) it's more important for us to favor אלמנה מן הנשואין than to favor גרושה
- d) תירוץ
- i) We've established for שמעון ר' that גרושה needs to be ב"ד despite her חינא
- ii) So it doesn't matter that she needs more חינא than אלמנה מן הנשואין
- e) But this is only תירוץ קצת
- i) Because for ר"ח the מציאות remains that a גרושה should need more חן than אלמנה מן הנשואין
- ii) while the גמרא in פרק השולח says the מציאות is that אלמנה מן הנשואין needs more חינא
- 5) דף צח. at תד"ה מוכרת שלא בבית דין
- a) תוספות as explained there by פז: at פרק הכותב in משנה
- i) an אלמנה needs more חן than גרושה
- b) here תוספות of הוה אמינא
- i) The אלמנה מן האירוסין in the משנה in הכותב is an
- 6) ד"ה מוכרת שלא בב"ד at דף צח. at מהרש"א
- a) קשיא

משמעות גמרא	קשיא דלר"ח משמע כזה	קשיא דלר"ח דתוספות משמע כזה	
אלמנה מן הנשואין	גרושה	אלמנה מן הנשואין	הכי יותר
גרושה	אלמנה מן הנשואין	אלמנה מן האירוסין	פחות קצת
אלמנה מן האירוסין	אלמנה מן האירוסין	גרושה	הכי פחות

- i) We've established that אלמנה מן האירוסין needs less חן than גרושה
- 7) מגורשת ואינה מגורשת on הקדמה
- a) First כלל
- i) ספק מגורשת ואינה מגורשת means an אשה who's מגורשת ואינה מגורשת
- b) Second כלל

- i) שמת בעלה until כתובה her גובה can't be מגורשת ואינה מגורשת
- ii) Because it's only then that we first know for sure that she's either a גרושה or אלמנה
- c) Third כלל
- i) The דין of זירא זירא:
- (1) "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין בחיי בעלה" can be בעל from גובה מזוני while he's alive
- (2) Because she's בל' אגידא and can't marry another because of her tie to him
- d) Fourth כלל
- i) The גמרא will deal with
- (1) Whether "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין" has מזוני
- (a) both בעלה בחיי שמת and לאחר שמת
- (2) Whether "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין לאחר שמת בעלה" has מזוני

מגורשת ואינה מגורשת				
יש לה מזוני או אין לה מזוני	לאחר שמת בעלה	בחיי בעלה	מן הנשואין	מן האירוסין
יש לה מזוני		X	X	
או אין לה מזוני	X		X	
		X		X
	X			X

- 8) גמרא
- a) שאלה
- i) what does the כלל of "כל שאין לה מזונות לא תמכור אלא בבית דין" add for שמעון ר'?
- b) גמרא of לשון – תשובה
- i) "לאתוויי מגורשת ואינה מגורשת"
- ii) כדר' זירא דאמר מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונות"
- 9) רש"י
- a) רש"י of לשון
- i) "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין"
- ii) ולא לאשמעינן דלא תמכור כתובתה אלא בב"ד [כשמת בעלה] דהא מאלמנה שמעינן לה
- iii) אלא אגב אורח'י אשמעינן דמגורשת ואינה מגורשת ... אין לה מזונות מן היתומים אם מת"

מגורשת ואינה מגורשת					
מנ האירוסין	מן הנישואין	בחיי בעלה	לאחר שמת בעלה	יש לה מזוני או אין לה מזוני	מוכרת שלא בב"ד
	X			יש לה מזוני	
			X		
		X		יש לה מזוני דנכלל בדר' זירא	
			X	כלל דמשנה אשמועינן דאין לה מזונות	מן אלמנה מן האירוסין מוכן דלא תמכור כתובתה אלא בב"ד

b) in short

i) חלק א'

(1) Since the דין is that

(a) "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני

(b) and has only a כתובה

(2) we understand ourselves

(a) based on what שמעון ר' says in the רישא for ר'ישא מן האירוסין

(b) that she can sell her כתובה only בב"ד

(3) So it can't be that

(a) the כלל in the משנה teaches that

(i) מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה

(ii) לא תמכור כתובתה אלא בב"ד

c) חלק ב'

i) Must be that what the כלל teaches is that

(1) In fact "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני

(2) And the מימרא of ר' זירא that says she does have מזוני applies only בחיי בעלה

10) מהרש"א

a) קשיא

i) how is it that even before רש"י in his חלק ב' says that "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני

ii) רש"י in his חלק א' already says that

(1) since "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני

(2) it follows from האירוסין מן אלמנה that she can't sell בב"ד שלא

b) תירוצ

i) חלק א' רש"י in his חלק א' means

- (1) **if** it's the דין that "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני
- (2) then from אלמנה מן האירוסין we know that she can't sell בב"ד
- ii) רש"י then adds in his חלק ב' that
- (1) in fact "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה" has no מזוני
- (2) because this is what the כלל in the משנה teaches
- 11) מהרש"א
- a) First קשיא on רש"י
- i) We've established that
- (1) there's no מזונות for האירוסין מן אלמנה
- (2) there's also no מזונות for a גרושה
- (3) ספק מגורשת ואינה מגורשת means that the אשה is מגורשת
- ii) now
- (1) For an אשה who is "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה"
- (2) there are only these possibilities
- (a) She was actually מגורשת ואינה מגורשת and is now an אלמנה מן האירוסין who has no מזונות
- (b) She was actually a גרושה and is now still a גרושה who has no מזונות
- iii) So
- (1) For an אשה who's "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין שמת בעלה"
- (2) How can there be even a אמינא that she has מזונות
- (3) And why would ר' שמעון need to use the כלל to teach that she has no מזונות
- b) Second קשיא
- i) It's משמע from a גמרא in שאחזו that
- (1) There's no מזונות even for "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין **בהיי בעלה**"
- (2) And the מימרא of זירא ר' applies only to הנשואין מן האירוסין
- c) מהרש"א as explained by תירוך

מגורשת ואינה מגורשת					
מנ האירוסין	מן הנישואין	בחיי בעלה	לאחר שמת בעלה	יש לה מזוני או אין לה מזוני	מוכרת שלא בב"ד
	X	X		יש לה מזוני דהיינו מילתי' דר' זירא	מוכרת שלא בב"ד
	X		X	כלל דר' שמעון אשמועינן דאין לה מזוני	מן אלמנה מן האירוסין מוכן שלא מוכרת שלא בב"ד
X		X		יש אין לה מזוני דנכחל בדד' זירא	מן אלמנה מן האירוסין מוכן שלא מוכרת שלא בב"ד
X			X	אין לה מזונות	מן אלמנה מן האירוסין מוכן שלא מוכרת שלא בב"ד

- i) This is the correct גרסא in רש"י
- (1) חלק א' (a) "מגורשת ואינה מגורשת מן האירוסין [הנשואין] ולא לאשמועינן דלא תמכור כתובתה אלא בב"ד" (i) דהא מאלמנה [מן האירוסין] שמעינן לה
- (2) חלק ב' (a) אלא (i) אגב אורח' אשמעינן (ii) דמגורשת ואינה מגורשת {מן הנשואין} אין לה מזוני אם מת"
- ii) So that (1) the מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין שמת בעלה גמרא deals with (2) and (a) the words "מן האירוסין" refer to "אלמנה מן האירוסין" (b) from where we know the שיטה of ר' שמעון that no אשה can sell בב"ד שלא אשה can sell her כתובה
- d) קשיא
- i) why does רש"י say that (1) once we know that "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין שמת בעלה" has no מזוני (2) we automatically know - based on אלמנה מן האירוסין - that she can be מוכר her כתובה only בב"ד (3) and we don't need ר' שמעון to teach this דין in his כלל

- ii) when
 - (1) maybe שמעון ר' does need to teach this דין for "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין שמת בעלה"
 - (2) since otherwise we might have thought that
 - (a) שלא בב"ד she can sell
 - (b) because
 - (i) whether she is really מן הנשואין גרושה or an מן הנשואין אלמנה
 - (ii) she needs more חינא than מן האירוסין
- e) תירוץ
 - i) we established earlier for שמעון ר' that a גרושה ודאית can sell only בב"ד even though she needs more חן than מן האירוסין
- 12) תד"ה לאתויי
 - a) מגורשת ואינה מגורשת on רש"י of שיטה to קשיא
 - i) We've established that מגורשת גמורה has no מזונות
 - ii) We've also established that
 - (1) "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין בחיי בעלה" has מזוני
 - (a) Because she's בגידא
 - (b) And is אסורה לשוק because of him
 - (2) And
 - (a) the purpose of the כלל for שמעון ר' is to teach that
 - (b) מזוני she no longer has שמת בעלה
 - b) But
 - i) Once the בעל has died and she's no longer בגידא
 - ii) Why would we even have a אמינא that
 - (1) Because of the ספק that maybe she wasn't מגורשת and is an מן הנשואין אלמנה
 - (2) she can be מוציא מזונות from the יתומים
 - iii) so why does שמעון ר' in his כלל need to teach that she has no מזונות
 - c) מהרש"א as explained by ר"ח of שיטה according to תירוץ

מגורשת ואינה מגורשת					
מנ האירוסין	מן הנישואין	בחיי בעלה	לאחר שמת בעלה	יש לה מזוני או אין לה מזוני	מוכרת שלא בב"ד
	X			יש לה מזוני ר"ח: מן דיוק מן כלל דר' שמעון אשמועינן דיש לה מזוני	מוכרת שלא בב"ד
	X		X	אין לה מזוני רש"י כלל דר' שמעון אשמועינן דאין לה מזוני	רש"י: מן אלמנה מן האירוסין מובן שלא מוכרת שלא בב"ד

- i) Unlike רש"י who says that the כלל teaches that
- (1) "מגורשת ואינה מגורשת **לאחר שמת בעלה**" **has no מזוני**
- ii) ר' זירא of דין the כלל teaches that ר"ח says that
- (1) "מגורשת ואינה מגורשת **בחיי בעלה**" **does have מזוני**
- iii) Here is the לימוד as understood by ר"ח
- (1) Part 1
- (a) "אשה שאין לה מזונות לא תמכור שלא בב"ד" ר' שמעון in his כלל says that
- (2) Part 2
- (a) From this כלל we're מדייק the reverse: that an אשה who does have מזוני is מוכרת שלא בב"ד
- (3) Part 3
- (a) At first sight we'd apply this דיוק to מן הנשואין
- (b) And this is why תוספות says "ואיזו זו היא זו אלמנה מן הנשואין"
- (4) Part 4
- (a) But we already know from the רישא of the משנה that
- (i) "אלמנה מן הנשואין" sells בב"ד שלא for her מזוני
- (5) Part 5
- (a) אם אינו ענין by way of
- (b) we say the דיוק refers to "מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין בחיי בעלה"
- (c) and the משנה teaches the דין of ר' זירא that מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין בחיי בעלה
- (6) Now for this שיטה the קשיא on רש"י is answered
- (a) Because the משנה in fact doesn't teach the פשיטות that "מגורשת ואינה מגורשת ואינה מגורשת מן הנשואין לאחר שמת בעלה" **has no מזונות**

תד"ה בבתולי' ובא"ד דהא בקנס ובא"ד ונראה לי

בד"ה בבתוליה בכדרכה כו' דליכא למימר עד שיהו כולן קיימין כו' עכ"ל ר"ל כיון דלא מצינו בברייתא דפליגי בשלא כדרכה אימא דר"מ בהא נמי סבר כדלקמן לר"ש ודריש בבתוליה עד שיהו כולן קיימין וכה"ג כתבו לקמן בהיפוך דאימא דר"ש נמי סבר כר"מ שלא כדרכה לא כו' ותירצו הכא ולקמן דא"כ לישתוק קרא מיניה כו' אך מה שכתבו אבל מבתולה בלא יו"ד לא אפשר לומר דהוה ממעטינן ליה כו' דהיאך ס"ד למעט מבתולה בלא יו"ד הא איהו דריש בתולה אפילו מקצת בתולים ויש ליישב דאע"ג דלגבי בוגרת לרבות משמע ליה בתולה אפילו מקצת בתולים לגבי שלא כדרכה לא דרשינן ליה לרבות אלא למעט דאפילו בכלל מקצת בתולים לא הויא אך קשה דא"כ לקמן לר"א ולר"ש נימא בכה"ג דמבתולה בלא יו"ד נמי הוה מרבינן שלא כדרכה ולא משמע ליה בתולה שלימה למעט אלא לגבי בוגרת אבל לגבי שלא כדרכה בכלל בתולה שלימה היא ולהכי איצטריך ליה בבתוליה למעט דהשתא לא תקשי להו לקמן לר"א ולר"ש מנערה מאורסה ומקצת דלא קאמרי לקמן דבתוליה שלימה משמע אלא למעט בוגרת אבל שלא כדרכה לא אימעט ודו"ק:

בא"ד דהא בקנס של נערה כו' וכן גבי נערה המאורסה כו' עכ"ל ולפי מה שכתבו לקמן דבתולה דגבי קנס איצטריך לדרשא אחריתא בפרק אלו נערו לר"מ וכן למאי שכתבו התוספות לקמן דדרשינן בעולת בעל לק"מ נמי מנערה מאורסה וק"ל:

בא"ד ונ"ל דמשמע ליה טפי לאוקמיה בבעולה שלא כדרכה כו' עכ"ל ר"ל בין לרבות שלא כדרכה כי הכא ובין למעט שלא כדרכה לקמן ולר"ש ולר"א משמע להו טפי מלרבות הכא או למעט לקמן בוגרת וק"ל:

1) ברייתא

- a) והוא (כהן גדול) אשה בבתולי' יקח
 - i) ר' מאיר
פרט לבוגרת דאין לה אלא מקצת בתולים (1)
 - ii) ר' אלעזר ור' שמעון
מתירין בבוגרת (1)

2) ר' מאיר of לימוד – גמרא

- a) The פסוק could have said "בתולה"
 - i) Which would have implied that מקצת בתולים are enough and בוגרת is מותרת to the כהן גדול
- b) By instead saying 'בתולי'
 - i) The פסוק implies "עד דאיכא כולהו בתולים" so בוגרת is אסורה to the כהן גדול
- c) The גמרא adds that
 - i) Because the פסוק continues and says 'בתולי'

- (1) Which to מאיר ר' implies that לא כדרכה אין שלא כדרכה לא
- (2) It follows that כהן גדול is מותרת to the כהן גדול שלא כדרכה
- 3) ר' אלעזר ור' שמעון of לימוד – גמרא
- a) The פסוק could have said "בתולה"
 - i) Which would have implied that only בוגרת is מותרת and בתולה שלא כדרכה is אסורה to the כהן גדול
 - b) By instead saying בתולי
 - i) The פסוק teaches that מקצת בתולים is enough and בוגרת is מותרת to the כהן גדול
 - c) The גמרא adds that
 - i) Because the פסוק continues and says בבתולי
 - ii) Which to שמעון ור' אלעזר ר' implies "שיהו כל בתולי קיימין"
 - iii) It follows that כהן גדול is אסורה to the כהן גדול שלא כדרכה
- 4) Note that
- a) The ברייתא discusses the מחלוקת of שמעון ור' אלעזר ור' מאיר ר' only for בוגרת
 - b) We need to explain why
 - i) based on this מחלוקת
 - ii) the גמרא concludes that they also disagree on שלא כדרכה
- 5) מהרש"א בא"ד ונראה לי as explained by תוספות
- a) שאלה
 - i) Why does the גמרא apply the לימוד of בבתולי only to כדרכה שלא and not to בוגרת
 - b) תשובה
 - i) because
 - (1) מקום בתולים implies בבתולי (1)
 - (2) and so can deal only with whether כדרכה שלא כדרכה is or is not מותרת to the כהן גדול
- 6) מהרש"א based on תד"ה בבתולי
- a) שאלה
 - i) Why does the גמרא say that
 - (1) For מאיר ר' the word בבתולי is כדרכה
 - (2) While for שמעון ור' אלעזר ר' the same word is כדרכה
 - b) ר' מאיר for תשובה
 - i) The גמרא assumes that
 - (1) Had the פסוק used the word בתולה that implies מקצת בתולים for מאיר ר'

- (2) The word **בתולה** would have been **מרב** not only **בוגרת** but also **שלא כדרכה** and both would have been **מותרות**
- (3) so **בתולי'**
- (a) that reverses this implication of **בתולה**
- (b) teaches that **שלא כדרכה** as well as **בוגרת** are **גדול**
- (4) now **בבתולי'**
- (a) leaves the **דין** for **בוגרת** as it was – namely that she's **ג"כ** **אסורה**
- (i) because we've established that **בתולי'** refers to **שלא כדרכה** and not to **בוגרת**
- (b) but reverses the **איסור** for **שלא כדרכה**
- (i) because **בתולי'** implies **לא כדרכה**
- c) **ר' אלעזר ור' שמעון** for **תשובה**
- i) The **גמרא** assumes that
- (1) Had the **פסוק** used the word **בתולה** that implies **שלמה** for **ר' אלעזר ור' שמעון**
- (2) The word **בתולה** would have been **ממעט** not only **בוגרת** but also **שלא כדרכה** so both would have been **אסורות**
- ii) so **בתולי'**
- (1) that reverses this implication of **בתולה**
- (2) teaches that **שלא כדרכה** as well as **בוגרת** are **גדול**
- iii) now **בבתולי'**
- (1) leaves the **דין** for **בוגרת** as it was – namely that she's **ג"כ** **מותרת**
- (a) because we established that **בתולי'** refers to **שלא כדרכה** and not to **בוגרת**
- (2) but reverses the **היתר** of **שלא כדרכה**
- (a) because **בתולי'** implies **"שיהו כל בתולי' קיימין"**
- d) **קשיא**
- i) How does the **גמרא** know for **ר' מאיר** that
- (1) **בתולי'** reverses the **איסור** that **בתולי'** would have taught
- (2) Maybe **ר' אלעזר ור' שמעון** agrees with **ר' מאיר** that
- (a) The **משמעות** of **בתולי'** is that **שיהו כל בתולי' קיימין**
- (b) So **בתולי'** reinforces the teaching of **בתולי'** that **שלא כדרכה** is **אסורה**
- ii) And how does the **גמרא** know for **ר' אלעזר ור' שמעון** that
- (1) **בתולי'** reverses the **היתר** that **בתולי'** would have taught

(2) Maybe ר' אלעזר ור' שמעון agree with ר' מאיר that

(a) The כדרכה אין שלא כדרכה לא of בבתולי' משמעות is that

(b) So בבתולי' reinforces the meaning of בתולי' that כדרכה שלא is מותרת

e) תירוץ

i) it must be for ר' מאיר and ר' אלעזר ור' שמעון that בבתולי' reverses the דין they'd have derived had the פסוק said only בתולי'

(1) because otherwise

(a) לישתיק קרא מיני'

(b) the פסוק should have said בתולי' and instead of בבתולי'

7) תוספות

a) קשיא

i) why does the גמרא assume for ר' מאיר that

(1) because בתולה would have implied מקצת בתולים so that בוגרת would be מותרת

(2) בתולה would also have implied that כדרכה שלא is also מותרת to the כהן גדול

ii) Maybe

(1) Unlike בוגרת that counts as מקצת בתולים

(2) כדרכה שלא doesn't count even as מקצת בתולים

(3) So

(a) ממעט שלא כדרכה even without a י' would have been בתולה

(b) and that's why we rely on בבתולי' to teach כדרכה שלא is in fact מותרת to the כהן גדול

b) תירוץ

i) Can't be for ר' מאיר that בתולה would be כדרכה שלא ממעט

ii) Because

(1) the פרשה of קנס for נערה uses the word בתולה

(a) and yet there's קנס even if she was כדרכה שלא בעולה

(2) and the פרשה of מאורסה for נערה also uses the word בתולה

(a) and yet there's סקילה even if she was כדרכה שלא בעולה

8) בא"ד דהא בקנס at מהרש"א

a) קשיא on the תירוץ of תוספות

i) We'll show below for ר' אלעזר ור' שמעון that

(1) Despite the פרשיות of קנס and מאורסה for נערה

- (2) It's still possible that ממעט שלא כדרכה is בתולה
- 9) ד"ה בתולה שלימה משמע at תוספות
- a) הקדמה
 - i) The גמרא says elsewhere that
 - (1) the word נערה for קנס is ממעט בוגרת
 - (2) There is קנס for כדרכה שלא בעולה
 - (3) There's a מאורסה for דין נערה מאורסה בעולה שלא כדרכה
 - b) First קשיא
 - i) For אלעזר ור' שמעון who say that בתולה שלמה משמע and is ממעט בוגרת
 - ii) Why is it that the גמרא needs to rely on נערה to be ממעט בוגרת
 - c) תירוץ
 - i) The גמרא needs the משמעות of בתולה to teach another דרשה
 - d) Second קשיא
 - i) Why for אלעזר ור' שמעון is there קנס for כדרכה שלא בעולה
 - e) Third קשיא
 - i) Why for אלעזר ור' שמעון is there a מאורסה for דין נערה מאורסה בעולה שלא כדרכה
 - f) תירוץ to the third קשיא
 - i) For נערה מאורסה we rely on a special ריבוי בעל from the words בעולת בעל
- 10) בא"ד ואמרינן נמי בקידושין at מהרש"א
- a) קשיא ב' to תירוץ
 - i) We've established for קנס that the משמעות of בתולה is needed for another דרשה
- 11) ד"ה בבתולי' at מהרש"א
- a) Similar to what תוספות asked earlier for מאיר ר'
 - b) ר' אלעזר ור' שמעון could have answered both קשיא ב' and קשיא ג' for שמעון
 - i) although בתולה שלמה would have meant בתולה and would have been ממעט בוגרת
 - ii) Still בתולה wouldn't have been כדרכה שלא כדרכה ממעט
- 12) פרק הבא על יבמתו in תנא
- a) It's a פשיטות that the word "נערה" is ממעט בוגרת
 - b) But the תנא teaches this חידוש:
 - i) Wherever a פסוק uses the word "בתולה" even where the פסוק doesn't add the word "נערה"
 - ii) The word בתולה is also ממעט בוגרת
- 13) ד"ה בתולה שלמה משמע at תוספות

- a) פרק הבא על יבמתו in תנא to קשיא
 - i) ממעט בוגרת to be בתולה itself is enough
 - ii) Why are there often פסוקים that say both נערה and בתולה
- 14) ד"ה שלמה משמע at מהרש"א
- a) קשיא
 - i) The קשיא of תוספות doesn't fit will into our סוגיא that doesn't deal with that תנא
 - ii) Now
 - (1) It's true that
 - (2) ר' אלעזר ור' שמעון to קשיא could have asked the same תוספות
 - iii) But even better would have been this קשיא to מאיר ר':
 - (1) how can מאיר ר' say בתולה includes בוגרת
 - (2) when the פסוק often says נערה-בתולה

תוספות ד"ה בתולה שלימה ובא"ד ואמרינן

בד"ה בתולה שלימה משמע כו' אכתי קשה מהא כו' אין בתולה כו' כיון דכתיב בתולה ידעינן שהיא נערה כו' עכ"ל הך קושיא אין לה מקום כאן ויותר ה"ל להקשות כן לעיל גבי בתולה אפילו מקצת בתולים ועיין על קושייתם זאת בתוס' בפרק הבע"י וצ"ע הכא ודו"ק:

בא"ד ואמרינן נמי בקדושין מודה רבי לענין קנס כו' עכ"ל כבר תירצו בזה לעיל בדיבור זה גבי בוגרת דגבי קנס איצטריך לדרשא אחריתא בפ' א"נ ויש ליישב ודו"ק: